

מראי מקומות - חולין ע"ט

הוא, האם מה שמיעטה התורה אב מדין אותו ואת בנו, היינו משום דגם בעלמא אמרי' דאין חוששין לזרע האב, או אדרבה, כיון שהי' התורה צריך למעטו לענין אותו ואת בנו, משמע דבכה"ת אמרי' דחוששין לזרע האב.

(ד) **למאי נפקא מינה - העיר הים של שלמה** (סי' ג'), למה לא קאמר דאי' נפק"מ לענין אותו ואת בנו, אם שחט את האב אם יכול לשחוט את הבן, וגם אי חוששין לזרע האב לענין אותו ואת בנו. ותי' ע"פ מש"כ הרמב"ן שהבאנו לעיל, דלענין אותו ואת בנו לא הי' ר"י מסתפק, דהי' פשוט לו לענין או"ב דאין חוששין לזרע האב, והספק הוא רק בעלמא, וממילא שייך נפק"מ רק בעלמא. והראש יוסף כ' דה"ה דהגמ' הי' יכול לומר דאי' נפק"מ לענין מלקות, דאם ודאי אין חוששין לזרע האב, א"כ אם מרביע בן אב חמור ואם סוס עם בת אב סוס ואם חמור, אז לוקין משום מרביע כלאים, משא"כ אם מספק חוששין לזרע האב, א"כ אין שייך מלקות, שהרי אם חוששין לזרע האב מין א' הם ומותר.

(ה) **מהו דתימא אתי צד סוס ומשתמש בצד חמור - הק' תוס', מ"ש מחצי עבד חצי בן חורין דאסור לישא חצי שפחה חצי בת חורין משום דאתי צד עבדות ומשתמש בצד חירות.** ותי' דהכא כלאים אמר רחמנא, דוקא תרי מיני, וכל פרדות הבאין מסוס וחמור מין א' הוא. וביאר בקובץ ביאורים (גיטין אות ל'), ד"ה ונראה לע"ד, דבכלאים אין האיסור אא"כ הם עצמן ב' מינים הם, ולו יצויר דשור וחמור היו מין א', הי' מותר, ולא אכפ"ת מה שא' מהן שור וא' מהן חמור, דסכ"ס הרי הם מין א'. וא"כ, מה שא' מהם יש בו זרע חמור וא' זרע סוס, לא אכפת לן, דהא סכ"ס שניהם פרדות הם. אבל האיסור חצי עבד וחצי שפחה, אין האיסור משום המינין, אלא האיסור משום העבדות שבו והחירות שבה, ולהיפוך, ולכן שפיר יש לחלק. והרמב"ן תי' דשאני הולדה, לפי שע"י הולדה מתבלבל זרעייהו, ואי"ז שייך

(א) **אמר שמואל הלכתא כחנניא, ואזדא שמואל לטעמי, וכו' -** ומבואר בסוגיין דמה דס"ל לחנניא דאסור לשחוט האב אם בנו, היינו משום דס"ל דחוששין לזרע האב. וע' בתורת חיים דהעיר בזה, דהא אף חנניא מודה דבשלוח הקן האיסור רק ליקח האם על הבנים, ולא האב. וא"כ, עכצ"ל דשלוח הקן הוי גזה"כ דנוגע רק אצל האם. וא"כ, מהכ"ת לומר דשלוח הקן הוא הגזה"כ, לימא דכ"ע מודו דאין חוששין לזרע האב, וכדמצינו בשלוח הקן דאין איסור על האב, אלא דאותו ואת בנו הוי גזה"כ דשייך אף אצל האב (ולכא' כפשוטו הי' שייך לומר דמ"ד דאין חוששין לזרע האב ס"ל דאין הבן מתייחס אחר אביו בכלל, וא"כ אין מסתבר לומר דגזה"כ הוא באיזה ענין שיהי' בו דין "אב", משא"כ לגבי האם, אף דמתייחס אחר אביו, שפיר שייך לומר דאי' גזה"כ שיש דינים ששייכים רק אצל אמו ולא אצל אביו, וצ"ע בזה), ונח' חנניא ורבנן באם יש ייתור, דחנניא ס"ל דאי"צ קרא לחלק, ולכן "אותו" מיותר לרבות אביו, ולרבנן צריכין אותו לחלק, ואינו מיותר. וכ' דאם היו ס"ל לרבנן דצריך קרא לחלק, א"כ איך אמרי' לעיל ת"ל אותו א' ולא שנים, הרי בעינן אותו לחלק, אלא ודאי אם צריכין אותו לחלק או לא אינה עיקר פלוגתייהו.

(ב) **ואזדא שמואל לטעמי -** ולכא' יש להעיר, דמה ענין סוגיין להא דחוששין לזרע האב, הרי אי' בחי' הגר"ח על הרמב"ם דהענין של חוששין לזרע האב הוא לקבוע המין, וכאן הרי מיירי באותו מין, והנדון הוא אם יש דין אותו ואת בנו על אביו או לא. וביאר במנחה שלימה דהענין של חוששין לזרע האב הוא אם מתייחס אחר האב או לא, וזהו נוגע בין לענין לקבוע המין, וגם לענין אם יש איסור לשוחטו אחר שחיטת אביו או להיפוך, דאם מתייחס אחר אביו, א"כ מסתבר דהתורה מרבה גם אביו לדין אותו ואת בנו.

(ג) **איבעיא להו, מיפשט פשיטא לי' לר"י דאין חוששין לזרע האב, או דלמא ספוקי מספקא לי' -** פי' הרמב"ן, דר"י הוא החולק על חנניא דלעיל, וס"ל דאין חוששין לזרע האב לענין אותו ואת בנו. וע"ז נסתפק הגמ', האם זה משום דזהו שי' ר' יהודה, דודאי אין חוששין לזרע האב, או דלמא, מסתפק בזה, וספיקו

(ח) **וסימנין דאורייתא** - העיר **הראש יוסף**, לשי' הרמב"ם דספק דאורייתא לחומרא הוא רק מדרבנן, א"כ מהכ"ת לומר דסימנין דאורייתא, דלמא לעולם סימנין דרבנן, אבל מדאורייתא מותר בלא"ה מספק, וכ' דיש ליישב.

(ט) **בין לרבנן בין לר"א לשחוט וליכסי צבי ואפי' מקצת צבי** - הק' תוס', הא לענין מתנות לא אמרי' דהוי מקצת שה כמו כל השה לענין שיהי' חייב בכל המתנות, וא"כ ה"נ לימא דלא חשיב כאילו הוי כולו דם צבי, והרי קיי"ל דדם חי' שנתערב בדם בהמה אסור לכסות ביו"ט. ותי' דזהו דוקא בשתי דקירות, אבל בדקירה א' חייב לכסות, וה"נ, כיון דכל משהו שבו חציו דם צבי, חייב לכסות ונע"ע ברש"י, דכ' לענין מתנות, "דכיון דאפשר למיפלגינהו, יהיב פלגא דשיות", ומשמע דבא לתרץ קו' תוס', מהו החילוק בין דם למתנות, וצ"ע בדיוק מהו כוונתו לתרץ, האם כוונתו כתוס' או לא. ונע"ע **בחי' הגר"ח על הרמב"ם** (הל' שחיטה), שכ' עוד תי' לזה, דבדין כיסוי הדם לא אכפ"ל אם הדם הוי דם בהמה או דם חי', בעצם, אלא הדין כיסוי הדם תלוי בדבר הנשחט, האם הוא דבר הטעון שחיטה או לא. וא"כ, כיון דכוי זה הוי חציו צבי, ואמרי' דצבי ואפי' מקצת צבי, א"כ ממילא אמרי' דברי' זו צריך כיסוי הדם, וכל דמו צריך כיסוי. ואי"ז דומה לדין מתנות, דשם הרי תלוי בגוף המתנות, אם הם חי' או בהמה, וע"כ אינו חייב רק במקצתן, כיון דחלק שלהם הוי חי'. וע' באבי עזרי (ביכורים ט', ה'), שכ' להק' על הגר"ח, הרי גם במתנות כתיב בלשון הזה, דצריך ליתן מתנות משור ושה, דהיינו תלוי במה שנשחטה, ולא כתי' דצריך להיות המתנות עצמן חלק שור או חלק שזה, ע"ש מש"כ בזה.

אלא לגבי הולדה, ולא שייך לגבי חצי עבד חצי שפחה (וע' בעונג יו"ט [ל"ד, ד"ה ובחילוק] שכ' לתרץ קו' תוס' שיש חילוק בין אם הי' מעורב מתחלת ברייתו או לא, וכ' שכן הוא כוונת הרמב"ן). וע"ע בהקדמה לשב שמעתתא (ד"ה מלבד כל אלה), שהביא מהתשב"ץ (ב', ד'), דתי' דהפרדה הוא הרכבה מזגיית והוא צורה חדשה, אבל חציו עבד חציו בן חורין אינו רק "הרכבה שכונית" וצד עבדות לחודא קיימא, ולכן אסור לישא חצי שפחה.

(ו) **אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב** - הק' הרשב"א, מהו הראי' דס"ל דאין חוששין, דלמא ספוקי מספקא לי' אם חוששין או לא, ומחומרא אמר לשמע' לעיין להנך דדמיין להדדי. והביא שיש מי שתי' דמיירי שהי' לו סוס גמור או חמור גמור, ואמר לשמע' דכדי לעיילי' עם סוס גמור, לעיין בי' שיהי' דומה לו, ומזה מבואר דס"ל דאין חוששין לזרע האב כלל, אף לקולא (דאם רק לחומרא, א"כ מה מהני דדומה לסוס, הרי סכ"ס יש לו זרע האב דחמור). אולם כ' הרשב"א דלא משמע כן, אלא ששניהם פרדות, אבל הקו' מעיקרא ליתא, דמה דאמרי' דאלמא קסבר דאין חוששין לזרע האב, אי"ז בתורת ודאי, אלא שפיר יכול להיות בתורת ספק, וכמו דר' יהודה אמר דאין חוששין לזרע האב, ומסקינן שזהו בתורת ספק.

(ז) **וסימנין דאורייתא** - פרש"י, דהיינו, מה שמחזירין אבידה ע"י סימנין הוא דין דאורייתא. והק' הרמב"ן, מהו הראי', הרי אפי' אם אמרי' דסימנין באבידה לאו דאורייתא, י"ל דזהו משום דלמא מיחזה חזא או כסומא בארובה, אבל כאן דאין שייך סברות אלו, שפיר אמרי' דסימנין מהני מן התורה. וגם להיפוך, אפי' אם סימנין דאבידה דאורייתא, י"ל דסימנין אלו אינם עיקר, דאלו הוי כמו חיוורא וסומקא, דאמרי' בב"מ דאינם כלום. ולכן ביאר דמה דאמרי' סימנין דאורייתא, היינו בענין זה, ואי"ז ענין לסימנין דאבידה כלל, וגמרא גמירי להו דסימנין אלו יכולין לסמוך עליהם.